

1. pielikums

1.1. PAŠNOVĒRTĒJUMA RĪKA IZMANTOŠANA

Rīks aptver trīs galvenos procesus trīs nodaļās:

- pieteikuma iesniedzēju atlasī (izklājlapas 1. darba lapa);
- atbalsta saņēmēju projektu īstenošanu, galveno uzmanību pievēršot publiskajam iepirkumam un darbaspēka izmaksām (2. darba lapa);
- vadošās iestādes izmaksu apstiprināšanu un maksājumus (3. darba lapa).

Pirms katras no šīm trim nodaļām, kas ietver konkrētus riskus, kuri ir uzskaitīti (piem., SR1, SR2 utt.), ir sniegta tabula, kurā uzskaitīti visi uz šo nodaļu attiecināmie konkrētie riski.

Turklāt vadošajai iestādei ieteicams novērtēt krāpšanas riskus saistībā ar jebkuru publisko iepirkumu, ko tā tiešā veidā pārvalda, piemēram, tehniskā atbalsta kontekstā (4. nodaļa par tiešu iepirkumu). Ja vadošā iestāde neīsteno publisku iepirkumu, kuram ir nepieciešams krāpšanas riska novērtējums, 4. nodaļa nav jāaizpilda.

Piezīme. Pašnovērtējuma grupai jāaizpilda tikai ailes, kas iekrāsotas dzeltenas.

RISKA APRAKSTS

Lai grupai palīdzētu, rīkā ir iepriekš noteikts konkrēts skaits risku. Grupai jānovērtē visi šie iepriekš noteiktie riski, taču, ja ir identificēti papildu riski, var pievienot vairāk rindu.

Pilnīgu riska aprakstu var aplūkot vai nu tabulā (attiecībā uz 2. un 4. nodaļu), vai pie īpašajiem riskiem (1. un 3. nodaļa).

Slejas virsraksts	Norādījums
Atsauce uz risku	Unikāla atsauce uz risku. Burti norāda uz nodaļu, kurā risks ir identificēts (SR = atbalsta saņēmēju atlase, IR = īstenošana un uzraudzība, CR = sertifikācija un maksājumi, PR = vadošās iestādes tiešais iepirkums), un skaitlis norāda uz secīgo identifikācijas atsauci. Šī aile jāaizpilda tikai par pievienotajiem jaunajiem riskiem.
Riska nosaukums	Šī aile jāaizpilda tikai par pievienotajiem jaunajiem riskiem.
Riska apraksts	Šī aile jāaizpilda tikai par pievienotajiem jaunajiem riskiem.

<p>Kurš ir iesaistīts riskā?</p>	<p>Šeit norāda informāciju par struktūrām, kurās konstatētas personas vai dalībnieki, kas iesaistīti krāpnieciskā darbībā, piemēram, vadošā iestāde, īstenošanas struktūras, sertificēšanas iestāde, atbalsta saņēmēji, trešās personas.</p> <p>Šī aile jāaizpilda tikai par pievienotajiem jaunajiem riskiem.</p>
<p>Vai risks ir iekšējs (vadošajā iestādē), ārējs vai slepenas norunas rezultāts?</p>	<p>Šajā daļā sniedz informāciju par to, vai krāpšana ir iekšēja (tikai vadošajā iestādē), ārēja (tikai vienā no vadošās iestādes ārējām struktūrām) vai slepenas norunas rezultāts (iesaistīta viena vai vairākas struktūras).</p> <p>Šī aile jāaizpilda tikai par pievienotajiem jaunajiem riskiem.</p>

2. PIECI GALVENIE PAŠNOVĒRTĒJUMA POSMI

2.1. Bruto risks

Ar bruto risku saprot riska līmeni, **pirms ņemta vērā** jebkādu **esošo vai plānoto** kontroļu ietekme. Riska apmēra noteikšanu parasti veido riska „**iespējamība**“ (cik liela ir darbības īstenošanās iespēja) un riska „**ietekme**“ (kādas finansiālas un nefinansiālas sekas radīs šī darbība). Lai nodrošinātu novērtējuma konsekventi, nosakot iespējamību, jāievieš **laika diapazons**, kas šajā gadījumā būtu septiņu gadu plānošanas periods.

Slejas virsraksts	Norādījums																
<p>Riska ietekme (BRUTO)</p>	<p>Nolaižamajā izvēlnē riska novērtējuma grupai jāizvēlas riska ietekmes apmērs no 1 līdz 4, pamatojoties uz ietekmi, kāda riskam būtu tā rašanās gadījumā, saskaņā ar šādiem kritērijiem.</p> <table border="1" data-bbox="624 1227 1257 1727"> <thead> <tr> <th></th> <th>Reputācija</th> <th>Ietekme uz mērķiem</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1.</td> <td>Ierobežota ietekme</td> <td>Papildu darbs, kas kavē citus procesus</td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td>Neliela ietekme</td> <td>Darbības mērķa kavēta sasniegšana</td> </tr> <tr> <td>3.</td> <td>Liela ietekme, piemēram, krāpšanas veids ir īpaši nopietns vai ir iesaistīti vairāki atbalsta saņēmēji</td> <td>Darbības mērķa sasniegšana ir apdraudēta vai ir kavēta stratēģiskā mērķa sasniegšana</td> </tr> <tr> <td>4.</td> <td>Ieinteresēto personu, piemēram, Parlamenta un/vai negatīvas preses, veikta oficiāla izmeklēšana</td> <td>Apdraudēts stratēģiskais mērķis</td> </tr> </tbody> </table>			Reputācija	Ietekme uz mērķiem	1.	Ierobežota ietekme	Papildu darbs, kas kavē citus procesus	2.	Neliela ietekme	Darbības mērķa kavēta sasniegšana	3.	Liela ietekme, piemēram, krāpšanas veids ir īpaši nopietns vai ir iesaistīti vairāki atbalsta saņēmēji	Darbības mērķa sasniegšana ir apdraudēta vai ir kavēta stratēģiskā mērķa sasniegšana	4.	Ieinteresēto personu, piemēram, Parlamenta un/vai negatīvas preses, veikta oficiāla izmeklēšana	Apdraudēts stratēģiskais mērķis
	Reputācija	Ietekme uz mērķiem															
1.	Ierobežota ietekme	Papildu darbs, kas kavē citus procesus															
2.	Neliela ietekme	Darbības mērķa kavēta sasniegšana															
3.	Liela ietekme, piemēram, krāpšanas veids ir īpaši nopietns vai ir iesaistīti vairāki atbalsta saņēmēji	Darbības mērķa sasniegšana ir apdraudēta vai ir kavēta stratēģiskā mērķa sasniegšana															
4.	Ieinteresēto personu, piemēram, Parlamenta un/vai negatīvas preses, veikta oficiāla izmeklēšana	Apdraudēts stratēģiskais mērķis															

Riska iespējamība (BRUTO)	<p>Nolaižamajā izvēlnē riska novērtējuma grupai jāizvēlas riska iespējamība no 1 līdz 4, pamatojoties uz iespējamību, ka risks radīsies septiņu gadu programmas plānošanas periodā, saskaņā ar šādiem kritērijiem.</p> <table border="1" data-bbox="624 327 1142 456"> <tr> <td>1.</td> <td>Neradīsies gandrīz nekad</td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td>Radīsies reti</td> </tr> <tr> <td>3.</td> <td>Radīsies reizēm</td> </tr> <tr> <td>4.</td> <td>Radīsies bieži</td> </tr> </table>	1.	Neradīsies gandrīz nekad	2.	Radīsies reti	3.	Radīsies reizēm	4.	Radīsies bieži
1.	Neradīsies gandrīz nekad								
2.	Radīsies reti								
3.	Radīsies reizēm								
4.	Radīsies bieži								
Kopējais riska punktu skaits (BRUTO)	<p>Šajā ailē tiek veikti automātiski aprēķini no ievades datiem riska ietekmes un riska iespējamības ailēs. To ierindo atbilstoši kopējam punktu skaitam:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1–3 — pieļaujams (zaļš); • 4–6 — būtisks (oranžs); • 8–16 — kritisks (sarkans). 								

2.2. Pašreizējās riska mazināšanas kontroles

Rīkā ir iepriekš noteikts konkrēts skaits ieteikto preventīvo kontroļu. **Šīs kontroles ir tikai piemēri**, un novērtējuma grupa tās var dzēst, ja šādas kontroles nepastāv, vai pievienot papildu rindas, ja pastāv papildu kontroles, kas novērš identificēto risku. **Var rasties situācija, kad kontrole, kas pašreiz noteikta vienam konkrētam riskam, attiecas arī uz citiem riskiem; šādos gadījumos kontroles var atkārtot vairākkārt. Proti, uzdevumu var atvieglot, veidojot vienkāršu mijnorādi uz pašreizējām kontrolēm, kas ir aprakstītas un/vai uzskaitītas, piemēram, pārvaldības un kontroles sistēmas aprakstā, uzņēmējdarbības procesos un rokasgrāmatās.**

Slejas virsraksts	Norādījums
Atsauce uz kontroli	<p>Unikāla atsauce uz kontroli. Skaitļi ir secīgi piešķirti katram riskam, piemēram, kontroles riskam SR1 sākas ar SC 1.1, kontroles riskam IR2 sākas ar IC 2.1.</p> <p>Šī aile jāaizpilda tikai par pievienotajām jaunajām kontrolēm.</p>
Kontroles apraksts	<p>Šī aile jāaizpilda tikai par pievienotajām jaunajām kontrolēm.</p>
Vai jūs dokumentējat pierādījumus par šīs kontroles darbību?	<p>Nolaižamajā izvēlnē riska novērtējuma grupai jānorāda „Jā” vai „Nē” par to, vai tiek dokumentēti pierādījumi par kontroles darbību. Piemēram, pierādījumi par apstiprinājumu ir dokumentēti paraksta veidā, un tāpēc kontrole ir pamanāma.</p>
Vai jūs regulāri pārbaudāt šo kontroli?	<p>Nolaižamajā izvēlnē riska novērtējuma grupai jānorāda „Jā” vai „Nē” par to, vai kontroles darbība tiek regulāri pārbaudīta. To var pārbaudīt, veicot iekšēju vai ārēju revīziju vai izmantojot jebkuru citu uzraudzības sistēmu.</p>
Cik pārliecināti jūs esat par šīs kontroles efektivitāti?	<p>Daļēji pamatojoties uz iepriekšējo divu jautājumu atbildēm, riska novērtējuma grupai jānorāda, cik pārliecināti viņi ir par identificētā riska mazināšanas kontroles efektivitāti (ļoti pārliecināti, vidēji pārliecināti vai nepārliecināti). Ja kontrole nav novērota vai nav pārbaudīta, pārliecinātības līmenis būs zems. Ja kontrole nav novērota, tad to, bez šaubām, nebūs</p>

	iespējams pārbaudīt.
Kombinēto kontroļu iedarbība uz riska IETEKMI, ņemot vērā pārliecīgā līmeni.	Nolaižamajā izvēlnē riska novērtējuma grupai jāizvēlas punkti no 1 līdz 4, norādot, cik ļoti, viņuprāt, riska ietekmi ir samazinājušas pašreizējās kontroles. Kontroles, kas konstatē krāpšanu, samazina krāpšanas ietekmi, jo tās parāda, ka iekšējās kontroles mehānismi darbojas.
Kombinēto kontroļu iedarbība uz riska IESPĒJAMĪBU, ņemot vērā pārliecīgā līmeni.	Nolaižamajā izvēlnē riska novērtējuma grupai jāizvēlas punkti no 1 līdz 4, norādot, cik ļoti, viņuprāt, riska iespējamību ir samazinājušas pašreizējās kontroles. Kontroles, kas konstatē krāpšanu, tikai netieši samazina krāpšanas iespējamību.

2.3. Neto risks

Ar neto risku saprot riska līmeni **pēc tam, kad ņemta vērā** visu **pašreizējo** kontroļu iedarbība un efektivitāte, proti, attiecīgajā brīdī esošā situācija.

Slejas virsraksts	Norādījums															
Riska ietekme (NETO)	<p>Šajā ailē tiks veikti automātiski aprēķini, atņemot kombinēto pastāvošo riska mazināšanas kontroļu iedarbību no BRUTO riska ietekmes. Lai apstiprinātu, ka novērtējums joprojām ir pieņemams, rezultāts jāaplūko attiecībā pret šādiem kritērijiem.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Reputācija</th> <th>Ietekme uz mērķiem</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1.</td> <td>Ierobežota ietekme</td> <td>Papildu darbs, kas kavē citus procesus</td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td>Neliela ietekme</td> <td>Darbības mērķa kavēta sasniegšana</td> </tr> <tr> <td>3.</td> <td>Liela ietekme, piemēram, krāpšanas veids ir īpaši nopietns vai ir iesaistīti vairāki atbalsta saņēmēji</td> <td>Darbības mērķa sasniegšana ir apdraudēta vai ir kavēta stratēģiskā mērķa sasniegšana</td> </tr> <tr> <td>4.</td> <td>Ieinteresēto personu, piemēram, Parlamenta un/vai negatīvas preses, veikta oficiāla izmeklēšana</td> <td>Apdraudēts stratēģiskais mērķis</td> </tr> </tbody> </table>		Reputācija	Ietekme uz mērķiem	1.	Ierobežota ietekme	Papildu darbs, kas kavē citus procesus	2.	Neliela ietekme	Darbības mērķa kavēta sasniegšana	3.	Liela ietekme, piemēram, krāpšanas veids ir īpaši nopietns vai ir iesaistīti vairāki atbalsta saņēmēji	Darbības mērķa sasniegšana ir apdraudēta vai ir kavēta stratēģiskā mērķa sasniegšana	4.	Ieinteresēto personu, piemēram, Parlamenta un/vai negatīvas preses, veikta oficiāla izmeklēšana	Apdraudēts stratēģiskais mērķis
	Reputācija	Ietekme uz mērķiem														
1.	Ierobežota ietekme	Papildu darbs, kas kavē citus procesus														
2.	Neliela ietekme	Darbības mērķa kavēta sasniegšana														
3.	Liela ietekme, piemēram, krāpšanas veids ir īpaši nopietns vai ir iesaistīti vairāki atbalsta saņēmēji	Darbības mērķa sasniegšana ir apdraudēta vai ir kavēta stratēģiskā mērķa sasniegšana														
4.	Ieinteresēto personu, piemēram, Parlamenta un/vai negatīvas preses, veikta oficiāla izmeklēšana	Apdraudēts stratēģiskais mērķis														
Riska iespējamība (NETO)	<p>Šajā ailē tiks veikti automātiski aprēķini, atņemot kombinēto pastāvošo riska mazināšanas kontroļu iedarbību no BRUTO riska iespējamības. Lai apstiprinātu, ka novērtējums joprojām ir pieņemams, rezultāts jāaplūko attiecībā pret šādiem kritērijiem.</p> <table border="1"> <tbody> <tr> <td>1.</td> <td>Neradīsies gandrīz nekad</td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td>Radīsies reti</td> </tr> <tr> <td>3.</td> <td>Radīsies reizēm</td> </tr> <tr> <td>4.</td> <td>Radīsies bieži</td> </tr> </tbody> </table>	1.	Neradīsies gandrīz nekad	2.	Radīsies reti	3.	Radīsies reizēm	4.	Radīsies bieži							
1.	Neradīsies gandrīz nekad															
2.	Radīsies reti															
3.	Radīsies reizēm															
4.	Radīsies bieži															
Kopējais riska punktu skaits (NETO)	<p>Šajā ailē tiek veikti automātiski aprēķini no vērtībām riska ietekmes un riska iespējamības ailēs. To ierindo atbilstoši kopējam punktu skaitam:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1–3 — pieļaujams (zaļš); • 4–6 — būtisks (oranžs); • 8–16 — kritisks (sarkans). 															

2.4. Rīcības plāns, lai īstenotu efektīvus un samērīgus krāpšanas apkarošanas pasākumus

Slejas virsraksts	Norādījums
Plānotā papildkontrolē	Šajā daļā jāsniedz pilnīgs apraksts par plānoto kontroli / efektīviem un samērīgiem krāpšanas apkarošanas pasākumiem. Norādījumu dokumenta 5. nodaļā izklāstīti vispārīgi krāpšanas apkarošanas principi un metodes, savukārt 2. pielikumā attiecībā uz katru identificēto risku ir sniegtas ieteicamās riska mazināšanas kontroles.
Atbildīgā persona	Šajā daļā jānorāda atbildīgā persona (vai pienākums) visām plānotajām kontrolēm. Šai personai jāpiekrīt uzņemties atbildību par kontroli, kā arī par tās ieviešanu un efektīvu darbību.
Ieviešanas termiņš	Šajā daļā jānorāda jaunās kontroles ieviešanas termiņš. Atbildīgajai personai jāapstiprina šis termiņš un jābūt atbildīgai par jaunās kontroles ieviešanu līdz šim datumam.
Kombinēto plānoto papildkontroļu iedarbība uz riska IETEKMI	Nolaižamajā izvēlnē riska novērtējuma grupai jāizvēlas punkti no -1 līdz -4, norādot, cik ļoti, viņuprāt, riska ietekmi samazinās plānotās kontroles.
Kombinēto plānoto papildkontroļu iedarbība uz riska IESPĒJAMĪBU	Nolaižamajā izvēlnē riska novērtējuma grupai jāizvēlas punkti no -1 līdz -4, norādot, cik ļoti, viņuprāt, riska iespējamību samazinās plānotās kontroles.

2.5. Mērķa risks

Ar mērķa risku saprot riska līmeni **pēc tam, kad ņemta vērā jebkādu pašreizējo un plānoto kontroļu ietekme.**

Slejas virsraksts	Norādījums															
Riska ietekme (MĒRĶA)	<p>Šajā ailē tiks veikti automātiski aprēķini, atņemot kombinēto plānoto riska mazināšanas kontroļu iedarbību no NETO riska ietekmes. Lai apstiprinātu, ka novērtējums joprojām ir pieņemams, rezultāts jāaplūko attiecībā pret šādiem kritērijiem.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Reputācija</th> <th>Ietekme uz mērķiem</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1.</td> <td>Ierobežota ietekme</td> <td>Papildu darbs, kas kavē citus procesus</td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td>Neliela ietekme</td> <td>Darbības mērķa kavēta sasniegšana</td> </tr> <tr> <td>3.</td> <td>Liela ietekme, piemēram, krāpšanas veids ir īpaši nopietns vai ir iesaistīti vairāki atbalsta saņēmēji</td> <td>Darbības mērķa sasniegšana ir apdraudēta vai ir kavēta stratēģiskā mērķa sasniegšana</td> </tr> <tr> <td>4.</td> <td>Ieinteresēto personu, piemēram, Parlamenta un/vai negatīvas preses, veikta oficiāla izmeklēšana</td> <td>Apdraudēts stratēģiskais mērķis</td> </tr> </tbody> </table>		Reputācija	Ietekme uz mērķiem	1.	Ierobežota ietekme	Papildu darbs, kas kavē citus procesus	2.	Neliela ietekme	Darbības mērķa kavēta sasniegšana	3.	Liela ietekme, piemēram, krāpšanas veids ir īpaši nopietns vai ir iesaistīti vairāki atbalsta saņēmēji	Darbības mērķa sasniegšana ir apdraudēta vai ir kavēta stratēģiskā mērķa sasniegšana	4.	Ieinteresēto personu, piemēram, Parlamenta un/vai negatīvas preses, veikta oficiāla izmeklēšana	Apdraudēts stratēģiskais mērķis
	Reputācija	Ietekme uz mērķiem														
1.	Ierobežota ietekme	Papildu darbs, kas kavē citus procesus														
2.	Neliela ietekme	Darbības mērķa kavēta sasniegšana														
3.	Liela ietekme, piemēram, krāpšanas veids ir īpaši nopietns vai ir iesaistīti vairāki atbalsta saņēmēji	Darbības mērķa sasniegšana ir apdraudēta vai ir kavēta stratēģiskā mērķa sasniegšana														
4.	Ieinteresēto personu, piemēram, Parlamenta un/vai negatīvas preses, veikta oficiāla izmeklēšana	Apdraudēts stratēģiskais mērķis														
Riska iespējamība (MĒRĶA)	<p>Šajā ailē tiks veikti automātiski aprēķini, atņemot kombinēto plānoto riska mazināšanas kontroļu iedarbību no BRUTO riska iespējamības. Lai apstiprinātu, ka novērtējums joprojām ir pieņemams, rezultāts jāaplūko attiecībā pret šādiem kritērijiem.</p> <table border="1"> <tbody> <tr> <td>1.</td> <td>Neradīsies gandrīz nekad</td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td>Radīsies reti</td> </tr> <tr> <td>3.</td> <td>Radīsies reizēm</td> </tr> <tr> <td>4.</td> <td>Radīsies bieži</td> </tr> </tbody> </table>	1.	Neradīsies gandrīz nekad	2.	Radīsies reti	3.	Radīsies reizēm	4.	Radīsies bieži							
1.	Neradīsies gandrīz nekad															
2.	Radīsies reti															
3.	Radīsies reizēm															
4.	Radīsies bieži															
Kopējais riska punktu skaits (MĒRĶA)	<p>Šajā ailē tiek veikti automātiski aprēķini no ievades datiem riska ietekmes un riska iespējamības ailēs. To ierindo atbilstoši kopējam punktu skaitam:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1–3 — pieļaujams (zaļš); • 4–6 — būtisks (oranžs); • 8–16 — kritisks (sarkans). 															